

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/410/2014
Identifikačné číslo spisu: 8312202093
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:8312202093.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého H. Y., narodeného XX. júna XXXX, bývajúceho s matkou, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina, dieťaťa rodičov: matky H. Y., bývajúcej v Z., G. a O.B. Y., bývajúceho v Z. o zvýšenie výživného, ktorá právna vec bola vedená na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10P 65/2012, o dovolaní matky maloletého, zastúpenej JUDr. Máriou Gecákovou, advokátkou so sídlom v Humennom, Trebíčska 12, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. augusta 2014 sp. zn. 3CoP 9/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom zo 7. februára 2014 č. k. 10 P 65/2012-403 zmenil svoj skorší rozsudok zo 14. decembra 2009 č. k. 19P/271/2009-91 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 30. apríla 2010 sp. zn. 4 CoP/5/2010 v časti o výživnom tak, že zvýšil výživné pre maloletého H. Y. zo sumy 99,58 € mesačne na 180 € mesačne, ktoré zvýšené výživné je otec maloletého povinný platiť k rukám matky maloletého vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca vopred od 14. februára 2012. V prevyšujúcej časti návrh matky maloletého na zvýšenie výživného zamietol. Zaostalé výživné za obdobie od 14. februára 2012 do 7. februára 2014 vo výške 1 892,55 € povolil otcovi maloletého splácať v mesačných splátkach po 30 € spolu s bežným výživným od právoplatnosti rozsudku s tým, že nezaplatením čo i len jednej zo splátok sa stáva zročným celý dlh. Otcovi maloletého tiež uložil povinnosť prispievať na tvorbu úspor maloletého sumou 20 € mesačne, vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca na účet maloletého, pričom prvá splátka je splatná do 15 dní od oznámenia čísla účtu, na ktorý má otec zasielať určenú sumu matkou maloletého. V prevyšujúcej časti návrh matky na tvorbu úspor maloletého zamietol. Otcovi maloletého tiež uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu 58,49 €. Náhradu trov štátu vo výške 58,49 € nepriznal. O trovách účastníkov konania

rozhodol tak, že žiaden z nich nemá právo na ich náhradu.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), konajúci o odvolaniach obidvoch rodičov, rozsudkom z 13. augusta 2014 sp. zn. 4 CoP/9/2014 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zvýšení výživného, vo výroku, ktorým bol návrh matky v prevyšujúcej časti zamietnutý a vo výroku o dlžnom výživnom. V ostatnej vyhovujúcej časti zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh matky na tvorbu úspor zamietol. Otcovi maloletého uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov štátu v sume 58,49 € a náhradu trov štátu vo výške 58,49 € nepriznal. O trovách účastníkov konania rozhodol tak, že žiaden z nich nemá právo na ich náhradu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa o rozsahu vyživovacej povinnosti otca maloletého a o zaostalom výživnom. S poukazom na pomery otca maloletého nepovažoval ale za správne rozhodnutie súdu prvého stupňa o jeho povinnosti prispievať na tvorbu úspor maloletého.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala matka maloletého dovolanie, ktoré odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom v zmysle ostatne uvedeného ustanovenia vidí matka maloletého v tom, že odvolací súd prejednal vec v neprítomnosti jej zástupcu a „bez vypočutia navrhovateľky“. Na pojednávaní „vôbec nebola pripustená k slovu“ a tak „sa nemohla vyjadriť k novým skutočnostiam, ktoré vyšli najavo na predmetnom pojednávaní“. Odvolací súd sa nezaoberal ani s jej námietkou zaujatosti. Navrhla z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť „súdu prvého stupňa“ na ďalšie konanie.

Otec maloletého a kolízny opatrovník sa k dovolaniu matky maloletého nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v danej veci konal ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či je podané dovolanie procesne prípustné.

Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť. Princíp právnej istoty nachádza svoje miesto aj v Občianskom súdnom poriadku, v ustanoveniach, ktorými sú upravené podmienky prípustnosti dovolania.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov v občianskom súdnom konaní osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním matky maloletého napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa §

238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Podľa § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V preskúmvanej veci dovolanie matky maloletého smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci starostlivosti súdu o maloletého (určenie výživného). V predmetnom konaní sa teda nerozhodovalo o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu (porovnaj napr. R 55/1996).

Najvyšší súd so zreteľom na uvedené ustanovenia konštatuje, že matkou maloletého podané dovolanie nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné. Nepripustnosť dovolania v takom prípade znamená, že sa v podstatnej miere zužuje právna možnosť využitia zákonom prezumovaných dovolacích dôvodov, a teda možnosť dovolateľa domáhať sa reparácie prípadných nesprávností v súdom konaní, ktoré sú spojené s tzv. inou vadou v konaní, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Prípustnosť dovolania matky maloletého prichádza v úvahu len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Matka maloletého procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdí a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola matke maloletého odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké

možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

O úkonoch, pri ktorých súd koná s účastníkmi alebo vykonáva dokazovanie, spisuje sa zápisnica. V zápisnici sa najmä označí prejednávacia vec, uvedú sa prítomní, opíše sa priebeh dokazovania a uvedie sa obsah prednesov a výroky rozhodnutia; ak nahrádza zápisnica podanie, musí mať aj jeho náležitosti (§ 40 ods. 1 O.s.p.).

Predseda senátu alebo samosudca opraví v zápisnici chyby v písaní a iné zrejme nesprávnosti. Predseda senátu alebo samosudca rozhoduje aj o návrhoch na doplnenie zápisnice a o námietkach proti jej zneniu. Každá námietka účastníka konania proti zneniu zápisnice, vedeniu konania alebo správania účastníkov konania, ktorej súd nevyhovelo, musí byť v zápisnici uvedená (§ 40 ods. 3 O.s.p.).

O tom, ako v tej - ktorej veci prebiehalo pojednávanie, môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu. V preskúmvanej veci je v spise na č. l. 488 a 489 založená zápisnica o pojednávaní pred odvolacím súdom, ktoré sa uskutočnilo 13. augusta 2014. Zo zápisnice vyplýva, že po otvorení pojednávania, po tom, ako predsedníčka senátu oboznámila účastníkov so správou advokáta JUDr. Bernarda Medára, ustanoveného Centrom právnej pomoci v Humennom za zástupcu matky maloletého z 31. júla 2014, súdu doručenou 4. augusta 2014 (č.l. 484 spisu), že pojednávania nezúčastní, pretože „neprevzal“ zastupovanie matky maloletého „z dôvodov na jej strane (nedôvera k mojej osobe)“, matka maloletého uviedla, že „bude sa zastupovať v konaní sama a nemá záujem, aby jej Centrum právnej pomoci udelilo ďalšieho advokáta“. Proti takému zneniu zápisnice matka maloletého nenamietala. Na základe uvedeného má dovolací súd za to, že odvolací súd neporušil procesné práva matky maloletého, ak pojednával v neprítomnosti jej ustanoveného advokáta.

Nemá oporu v spise súdu prvého stupňa ani tvrdenie matky maloletého v dovolaní, že na odvolacom pojednávaní „vôbec nebola pripustená k slovu“ a tak „sa nemohla vyjadriť k novým skutočnostiam, ktoré vyšli najavo na predmetnom pojednávaní“. Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom (proti zneniu ktorej matka maloletého námietku nepodala) vyplýva, že po tom, ako predsedníčka senátu podala správu o dovtedajšom priebehu konania a oboznámila obsah prednesov zúčastnených strán a vykonané dôkazy, matka maloletého obsérne sa vyjadrila k veci a potom odpovedala na otázky predsedníčky senátu (str. 2, ods. 3 až 6 a str. 3 ods. 1 a 2 zápisnice) a potom sa vyjadrila aj k prednesu otca maloletého (str. 3 ods. 7 zápisnice).

Nenáležitá je aj námietka matky maloletého v závere jej dovolania, že „odvolací súd aj napriek vyslovenej námietke zaujatosti sa touto námietkou vôbec nezaoberal, konal a rozhodol“.

Na str. 3 zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom vyplýva, že po tom, ako súd vyhlásil dokazovanie za skončené, matka maloletého uplatnila námietku zaujatosti voči celému odvolaciemu senátu z dôvodu, že „v konaní vôbec nebola vypočutá, súd neakceptoval jej návrhy na doplnenie dokazovania a súd nezaprotokoloval do zápisnice jej odvolanie, ale otcovo odvolanie bolo do zápisnice zaprotokolované v celom rozsahu.“ Na tento prednes matky maloletého reagoval odvolací súd (str. 4 zápisnice) tak, že „Vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti voči predsedníčke senátu a členov senátu, ktorú matka zdôvodnila z procesných dôvodov, odvolací súd na vznesenú námietku zaujatosti neprihliada (§ 14 ods. 3 O.s.p.).“

Takýto postu je plne v súlade s ustanovením § 15a ods. 5 O.s.p., podľa ktorého, ak sa námietka zaujatosti týka len okolností ustanovených v § 14 ods. 3, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Dovolací súd má nepochybne za to, že námietka zaujatosti matky maloletého prednesená na pojednávaní odvolacieho súdu sa týka (len) okolností, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, ktoré okolnosti nie sú dôvodom na vylúčenie

sudcu a v ktorom prípade súd vec nepredkladá nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Pokiaľ matka maloletého v ňou vyhotovenom doplnení dovolania, pripojenom k dovolaniu vyhotovenému advokátom, zotrúva na právnych názoroch, ktoré sú odlišné (iné) od právneho posúdenia veci odvolacím súdom, uplatňuje dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (t.j. že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci), treba poukázať na to, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania matky maloletého nevyplýva z § 238 O.s.p., nepreukázala sa opodstatnenosť jej argumentácie o dôvode zakladajúcom prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani vady vymenované v § 237 O.s.p., odmietol najvyšší súd jej dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.